

556. bt

NEMZETI JÁTÉKSZINI

Z S E B K Ö N Y V

1843-dik ÉVRE

ERDÉLY ORSZÁG'

NAGY LELKÜ FIAINAK

és
BCU Cluj / Central University Library Cluj

LELKES LEÁNYAINAK

MÉLY TISZTELETTEL AJÁNLVA

FARKASS LAJOS színész,

és

NAGY FERENCZ

A' NEMZETI DALSZINÉSZ TÁRSASÁG' SUGÓJA

ÁLTAL.

Honját ápolni minden honfinak,
Hazai nyelvén szólni hazafinak
Legszentebb, 's erősebb kötelessége.

114053

A' társaság tagjainak betűsor szerinti
megnevezése :

Igazgató :

Komlóssy Ferencz ur.

Tagok .

Férfiak.

- Arday János ur.
Baranyi Péter ur.
Haray Victor ur.
Havi Mihály ur.
Kacsvinszki János ur.
Kilényi Dávid ur.
Kovács Endre ur.
Mezei Vilmos ur.
Molnár Jós. ur. (ügyelő.)
Nagy Jó'sef ur.
Nagy Ferencz (sugó.)
Petheő Celestin ur.
Sass Rudolf ur (sugó)
Sárossy Károly ur.
Somogyi Sándor ur.
Szilágyi Jó'sef ur.
Újfalusi Sándor ur.
Udvarhelyi Sándor ur.
Várossy Jó'sef ur.

Nők.

- Baranyiné asszony.
Berthényi Julia k. a.
Berthok Eszter k. a.
Erdélyiné asz.
Gocsné asz.
Haviné asz.
Komlosyné asz.
Kilényiné asz.
Komlossy Paulina k. a.
Komlóssy Ida k. a.
Nagy Gedeonné asz.
Szilágyiné asz.
Udvaryné asz.
Városiné asz.

Gyermekek szerepekre.

- Somogyi Nina.
Szilágyi Sándor.
Szilágyi Pepi.

Karmester :

Gocs Engelbert ur.

Hangászkar:

A' helybéli Conservatorium t. c. érdeemes tagjaiból áll.

Ruha tárnok:

Ungi Elek.

Pénztárnok:

Udvary István ur.

1 Páhoj nyitó. 2 Jegyszedő. 2 Cédula osztó. 2 Színház szolgál. 2 Világító.

BCU Cluj / Central **Szinmester:**

Völgyi János ur, 3 segéddel.

GEMMA DI VERGY.

NAGY OPERA

Két Felvonásban.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I R T A

BIDERA JÁNOS EMANUEL.

ZENÉJÉT

DONIZETTI KAJTÁN.

OLASZBÓL MAGYARITÁ

JAKAB ISTVÁN.

SZEMÉLYEK.

Di Vergy, gróf

Gemma, megvetett neje.

Ida di Greville, új neje.

Tamás, ifjú arab.

Rolando, a' gróf' fegyvernöke.

Guido, a' gróf' kedvence.

Lovagok. Testőrök. Hölgyek. Katonák.

Idő 1428. Hely Berryben Vergy-várkastély.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

(Góth-terem erkélyekkel, melyekről a' kastély' felvonó hídja látszik ; távolról egy a' kastélyhoz tartozó templom).

T e s t ő r ö k. T a m á s.

(tigrisbőrön ülve), aztán

BCU Cluj / Central University Library Cluj

G u i d o.

Milly vitézfi, ki dörgve a' hídon
Egy barna ménen általnyargala?

K a r.

Roland jött meg ; a' szent hely Avignon,
Hol követként urunkért vala.

G u i d o.

Gemma, mi sors ér, mi kétes jövőndő —
Egy levél, egy betű fejt meg....

K a r.

Már a' lépcsőn erre felfelé jó...

G u i d o.

Messze nincs a' vészes fergeteg.

2. JELENÉS.

Voltak. Rolando.

R o l a n d o.

Guido!

G u i d o.

Mi hír?

R o l a n d o.

Már útam véget ére.

G u i d o.

'S Gemma...?

R o l a n d o.

Özvegy... elhagyta férje.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

K a r.

Oh gonosz sors!

R o l a n d o.

(levelet nyújt).

A' herczeg' szavát

Vidd meg ebben.

G u i d o

(elveszi).

Ah! hogy' adjam át?

Szent pecsét, melly az egeknek

Cherub-ajtait kinyitja,

Bút szerez ma mindeneknek

'S őt kínok közé taszítja.

Illy nem érdemelt csapásra
Ah! ki nem siránkozik?
Itt gyalázva, itt utálva,
Messze földre távozik.
Elvonulva, szűk szobában
Fog peregni könnye' árja,
Hervadand kinos buvában,
Mint virág, ha törve szárá;
De szívének e' gyötrelme
Soha nem csillapodik,
Mert kijátszott hű szerelme
Vad boszúra változik.

K a r.

Jer Roland, beszéld elő itt
A' vitézek' hősi tettet.
Mondd, a' francz az angolokkal
Olly dühvel hadakozik?

R o l a n d o.

Voltam olly csaták' tanúja,
Hogy ki sem tudom beszélni.
Ég a' francziák' boszúja,
Ámde mégse' láncsa' éli,
A' mi a' britet metéli
'S vesztin annyit dolgozik;
Orleansi szűz, ki rajtok
Győzve diadaloskodik.

K a r.

Bámulandó! egy leányka
Győzve diadaloskodik!

Monddsza, milly világ' csodája,
Hőshirért viaskodik?

R o l a n d.

Ő a' hadsereg' vezére,
Ő hevíti a' csatára,
Retteg a' brit hős nevére;
Üstökös, minek sugára
Ront, mikor mutatkozik.
Ő a' franczok' véde, vára,
Harczaikban osztozik.

K a r.

Éljen a' vívész leányka,
Benne hős sziv lakozik.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

G u i. d o.
Jertek könyörgni társaim
Gemmaért.

K a r.

Ugy van: könyörgjünk.

R o l a n d

(Tamáshoz).

Kelj fel pogány!

T a m á s

(mérgesen felugrik).

Mi végre?

R o l a n d.

Jer, küldj fohászt az égre.

T a m á s.

Miért...könyörgni?...együtt?
Tán hogy Gemma elviselje
Vígán e' kint, e' gyalázást?
'S milly profétához emelje
Itt a' szív szavát, ha forr?
Ugy igen, ha bosszuállást
Hajtanátok értte végre,
'S szállna szenny a' gaz' nevére
És lakolna a' bitor.

R o l a n d

(tört ránt).

Átok e' kaján' dühére!
Halj meg oh pogány lator.

T a m á s

(hidegen).

Hah! csak ölj meg, jer, ne késsél,
Rajtam olly gonoszt miveltél,
Hogy kívánatos halálom,
Azzal oltod el kinom'.
Elragadtál forró napomtól,
A' vadonból, hüs erdeimből,
Hogy aléljak el unalomtól,
Szélvészeketől, sűrű ködöktől.
Elraboltad szívem', éltem',
Istenim', szabad honom'!...
(Ah! de hő láng gyujtja keblem'
'S azt örökre titkolom).

K a r.

A' boszús ég oh ne hallja
Hogy szidalma káromolja.
Csitt pogány, tüzes viharja
Átkozott fejedre száll.

T a m á s.

Vírad. egy nap a' pogányra,
Hol dühöngve bosszut áll.
(Ám szerelmem ég lobogva
'S más nem oltja, csak halál).

K a r.

Bárdot a' konok pogányra,
Oltsa bűnit a' halál.

R o l a n d.

Guido, hagyd őt magamra,
Hogy bosszut álljak; dúl a' méreg...

T a m á s.

Hah! vissza gyáva féreg.

R o l a n d.

Ha szólsz egy szót hitetlen...

T a m á s.

Hozzám ne nyulj... vagy egyben...

R o l a n d

(dühvel).

Hitvány!

G u i d o.

Oh állj meg; hadd fenyítse Isten.

3. JELENÉS.

Voltak. Gemma

(beléptekor mind fejet hajtanak; Tamás kezeit kelet módra mély alázattal keresztbe teszi. — Gemma mindnyájukon méltósággal pillant végig).

G e m m a.

(Rolandnál a' tört meglátva).

Ismét czivódtok? Oh szent ég,
Miért e' meztelen tör?

R o l a n d.

E' pogánynak

Kelle mellébe vernem.

G e m m a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(szinlelve).

Igen?.. ah! jól van... értem.
Tedd hüvelyébe gyilkod'.

R o l a n d

(Tamás' lábához veti).

Vedd hitetlen; ihol vedd,
De jól hegyezd meg;.. érted?

. T a m á s.

Oh bizd reám csak; nem felejttem el.

G e m m a.

A' gróf' elútazása
Milly vakmerőkké tett!
Béket kívánok legalább itt lakomban.
Ah Guido, nem gyanítod,

Milly rettegés szorongat

A' harcz' nevére.

Borzasztó síri hangok

Ijesztik éjjel álman'

És a' sötétben kísértik nyugalmam'.

Némi hangzat szűm' köréből

Sug néhány nap óta harczot;

Fuss oh Gemma e' vidékből

Hol elébb öröm lakott.

És e' hang szívem' bezárja,

Sirni kész, de nem tudok.

K a r.

Mint vad erdőn a' madárka

A' vihart előre látja,

Bal szerencse' vése várja,

Intik e' bus hangzatok.

T a m á s.

Semmi álmom nem jelenté

Hogy ma térend vissza férjed?

G e m m a.

Megjön a' gróf?

K a r.

Itt Rolando:

Ő, ki ezt a' hirt hozá.

G e m m a.

Visszatérend? oh boldog óra!

Férjemet ma láthatom,

A' nemes hőst kitárt karomba
Mint hű nő szoríthatom.
Elbeszéli majd diadalmát,
Én szerelmem' rajzoló,
Kedvem éled, szűn' siralmát
Hő keblén vigasztalom.

K a r.

Sors zavarja meg nyugalma't
Csalja e' bizodalom;
Mint a' villany ugy repül át
A' reménylett vígalom.

G e m m a.

El most! ha megjön a' gróf.
Fogadja díszes ünnep.

(Mind el: Guido hátul megáll).

Guido te itt? mit állasz
Busongva, mint kinek fejében
Rettentő gond forog?
Szólj csak.

G u i d o.

Hajh! szólanom kell...

G e m m a.

Miért kell? ah! felelj, tán a' csatában
Jó férjemet baj érte?

G u i d o.

Nem; ah de ő tovább nem Gemma' férje.

G e m m a.

Ah! mit beszélsz Guido? Szentelt frigyünket
Mi bontaná egyéb fel a' halálnál?
Az ég köté azt.

G u i d o

(Az elválási oklevelet átnyújtja).

'S az ma tőle választ.

G e m m a

(olvas).

Eltaszitva!.. Mi irat! Ez éget, lehervaszt.
Oh mi szégyen! Tőlem elvál!
Eltaszított? Mi bűnt követtem?
Volt-e vétkem, hogy megútal?
Bosszujára mit tehettem?
Szólj oh Guido, míg eszem hagy,
Vagy lesujt a' fájdalom.

G u i d o.)

Ő nem útal; semmi vétked,
Mint hogy épen magtalan vagy,
Itt csak a' sors árt tenéked
Melly e' részben mostohán hagy,
Egy utódot vágyna férjed
Látni végre, gondolom.

G e m m a.

Ah kegyetlen!

Megvet a' gróf? elűzet? miért?
Meggyalázni, gunyolni hagyott?
Érdemelte hűségem e' bért?...

Gemma' világa leszűnyadott.
A' kegyetlen felőlem ha kérd,
Azt feleld: Gemma már kész halott.

Guido.

O nagy Isten, e' szörnyű kínért
Önts te bus szívére balzsamot.
A' kesergő busongva ha kért
Mindig vigasztalád őt legott.

(Elmennek.)

4. J E L E N É S.

T a m á s

(véres törrel belép).

Jól talált fent aczélod: ott verém át
Hol engem sebhett; boszum' hevébe'
Egész nyeléig döftem gaz szívébe.

(az asztalba szurja.)

Gemma szívem' egy reménye,
E' könnyes szem' égi fénye,
Sorsod illy kemény irántad,
Téged a' férj gyaláz, nekem halált ad.
Jer hagyjuk e' vidéket,
Te palotádat, de én a' létet.

(El.)

5. J E L E N É S.

T e s t ő r ö k.

Éljen a' ladi bajnok vitéz,
Károly' győzhetetlen hadvezére,
Száz vár a' kire mint urra néz,

A' gőgös britet ő törte meg.
Hős Albionrul egy orkán közelge
Melly homályt vona Franczhon' egére,
De száz vár' ura száll harczmezőre,
'S nyomban eltűne a' fergeteg.

6. J E L E N É S.

Voltak. Gróf.

Gróf.

Gyilkos eszköz . . . hah! ki' tőre?
E' gyilkok boszut jelentő,
Tán az első megvetett nő
Fogja döfni ezt belém. (Nézi.)
Véres! . . hátha Gemma' vére!
Guido! . . ő se jó felém.
Ah! szívemben szól egy komoly szó
Vádolólag így kinezva: . .
„Gemma elveszett orozva,
Gyáva férje ölte meg.“ . . .
Jer segíts bajomba' Guido . . .
Ő kerül: szívem remeg.

7. J E L E N É S.

Voltak. Guido.

Gróf,

Guido! . . remeg szűm; mondd mi vér ez?
Szólj, kimúla Gemma?

Guido.

(hidegen).

Nem.

Mindnyájan
(örömmel).

Nem.

Gróf.

Ah! megint új éltet érez
Már aléltni kész szíve.

Kar.

Ah! megint új éltet érez
Már aléltni kész szíve.

Gróf.

Hát ki vérzett?

Guido
(fájdalommal).

Ah! Rolando.

Gróf.

Hol a' gyilkos? merre? ki volt?

Guido.

„Tamás“ mondá 's aztán megholt.

Gróf.

El ne szökjék udvaromból,
Czélt ne érjen szörnyü terve,
Mégkötözve, vasra verve
Jöjön a' gaz gyilkoló.

Kar.

Mégkötözve vasra verve
Jöjön a' rab, áruló.

Gróf.

(Menyekzői ünnepemre
E' jel átkot jósoló.)
E' piros vér' elfolyása
Rosz jelenség, melly ma feltűnt,
Lelkem' őrli furdalása,
Jégre vált a' rettegés;
Gemma tőlem élni megszűnt,
Sarkamon a' büntetés.

Kar.

A' konok ha tette e' bünt,
Érje szörny büntetés. (El.)

8. J E L E N É S.

(Törvényterem.)

Testörök. Tamás. Guido.

I. Kar.

Gyilkos! azt a' hős szívet kioltád
Melly nem árult el senkit; soha;
Meg kell halnod, eljön egyben órad
Melly közelb visz a' végnapra ma.

II. Kar.

Vár a' kinpad! gyalázat pogány rád.
Hogy töröttül a' bajnok hala.

Tamás.

Gyáva rablók, ti is még?

Guidó.

Csendesség! Im jön a' gróf.

9. J E L E N É S.

Gróf. Voltak. Udvari Hölgyek; utóbb
Gemma.

Gróf.

Jőjön a' bűnös

Gonosz pogány, hitetlen,
Szólj, e' vitára, melly között megölted
Fegyvernököm, mi nyujthatott okot?

T a m á s.

Boszú, mi már tiz éve
Titkon e' szívben ége.
Boszú! Arabkebelben
Tudod te mit tesz az? Pokolkin e' vágy;
Mit az sem olthat el még
Ha vére foly, vagy meghal az ellenség.

Gróf.

Forrása honnan származott dühödnek?

T a m á s.

Megsérte ő; elorzá
Atyám' 's szabad hazámat.

Gróf.

'S te nem feledted
Ez átkos tervet, bár évek telének?

T a m á s.

Arab vagyok, boszum halálomig tart;
A' végső órát a' sors elhatárzá
Éltére és enyémmre. Vakmerően

Ő ingerelt haragra;
Leszurtam és kimúla.

Gróf.

Tekintve vad szokásid',
Fékezhetlen dühöd könyörre indít.
Hagyd el honunk' vidékit,
Térj vissza a' vadonba;
Vedd: itt arany van . . . (erszényt lök neki).
Menj, menj . . .

Tamás.

Mennem lehetlen.

Gróf.

E' helyet gyűlölöd; tehát mi késtet,
Mi okra nem mégy?

Tamás.

Ugy hozá a' végzet.

Gróf.

Még is mi tart?

Tamás.

Kivánja sorsom.

Gróf.

Mi okra?

Tamás.

Az titok még.

Gróf.

Eltalálom.

Mond, nemde új boszúra határozád el
Ama' gyilkot? Mi csinyt fogsz vinni véghez?
Te mást is ölni kívánsz . . .

T a m á s.

'S az te léssesz.

G r ó f

(mérgesen felkel).

Rengeteg - szülötte tigris,
Szomjad ég ha vért nem öntött;
Halj meg, azt akartad úgy is;
El! sírod kinyitva áll.
Csak vigyétek a' dühönczöt,
Hol gyalázat vár, 's halál.

T a m á s.

Szabadon valék születve,
Létem' egy nagy Isten adta,
Te megölsz, ki elragadta
Drága szabadságomat;
Haldokolva gaz nevedre
Szórja ajkam átkomat.

G r ó f.

Fára a' pogányt, kötélre!

T a m á s

(egyik testőrtől tört ragad).

Utonállók! . . félre, félre!

K a r.

Fára!

T a m á s

(meg akarja magát ölni.)

Mint szabad halok.

(Gemma és Udvari hölgyek befutnak.)

H ö l g y e k.

Állj meg!

K a r.

Fára!

G e m m a.

Élj te.

K a r.

Gemma!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

T a m á s

(perczyi gondolkodás után).

Igen . . . legyen!

(Egy pillantás szép szeméből

Elgyalítja bős karom',

A' boszúvágy fut szívemből

'S visszatér a' nyugalom.)

G r ó f.

(Könnye csordul szép szeméből,

Gyötretésit fájlalom;

Én kesergem őt szívemből,

Kínos sorsát vádolom.)

G e m m a.

(Nézd nagy Isten jó egedből

Mint epeszt a' fájdalom ;
Irtsd e' vad hevet szívéből,
Hogy szorítsa még karom.)

K a r.

(Ég! hol eddig a' szemekből
Kedv mosolyga 's vígalom,
Messze tűne a' szívekből:
Bék, szerelm és nyugalom.)

G e m m a.

Ah uram, nem hitvesem már ...
Hogyha vágyol áldozatra,
Egy elég leszen halálra,
Ölni kettőt vad dolog,
Hagyd meg éltét.

G r ó f.

Élni fog.

T a m á s

(félre).

(Érttem esdekel szegényke,
Nem magáért.)

G r ó f.

(Tamáshoz).

Megbocsátok.

Bárha élni érdemetlen (Gemmához)
Most szabad, mivel kívánod,
Légyen élte ten sajátod . . .
'S Isten áldjon . . .

G e m m a.

Várj kegyetlen;

Oh ha egykoron szerettél,
Most figyelj rám.

G r ó f.

Hát mi szód van?

G e m m a.

Az, hogy a' kit megvetettél
Gemma, főrend birtokodban.

G r ó f.

Sors hozá így.

G e m m a.

Azt itéled?

Hát való!

G r ó f.

Elválni tőled

Sors' parancsa kénytetett.

T a m á s.

(Kőszivű vad.)

K a r.

(Szörnyü tett!)

G e m m a.

És a' gyűrű? Szent kötésed?

És az oltár? esküvésed?

Isten, a' ki tudja tetted'?

Ezt oh mondd, mind elfeledted?

Gróf.

Vége . . . menj, Isten veled.

Gemma
(letérdel).

Grófom, oh csak azt ne tedd.

Mond, a' szent földet bejárjam

Pusztalábbal mint zarándok,

Vándorolva megfutándok

Bármi messze földzugot.

Ah! ne tedd, hogy átkozódjam

E' nap ellen, melly hevíti

E' hazát, termékenyíti

'S engem magtalan hagyott.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tamás.

Hajthatatlan mint a' szikla

Mit viz' árja csapkodott.

Guido és Testőrök.

Ó könyörg szegény 's imája

Vad szívére nem hatott.

Gróf.

(Illy kecsesnek, ártatlannak

Eddig őt soha se' láttam;

Háladatlan eltapodtam

Ezt az angyalalakot.)

Hagyd oh Gemma . . . fájdalom dül . . .

Gemma.

Mondd oh férjem, szíved indul?

(örvendve sikolt, kezét ragadja 's csókolja)

Könnyed égve hull kezemre,
Szólj oh szólj; keblem dobog.

K a r.

Könnye hat kemény szívére,
Gemma újra győzni fog.

(távol hangok)

G e m m a.

Hah! mi hang!

G r ó f.

Ah! jó a' mátká...

M i n d.

Most jön... oh ez a' sors' átka...

Ujra kedv itt nem lobog.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

G e m m a.

Álnok úton megcsalattam,

Általad gyalázva lettem,

Hitszegő, forr a' düh bennem

'S az fejedre áradand.

Gunynyal illetett szívemben

Csak boszú 's a' fájdalom dül,

Tudd meg; ádáz haragomtul

Nincs erő melly elvonand.

G r ó f.

Meg nem indítand szidalmad,

Sem dühöd, se' lágy siralmad,

Fel se veszlek, nincs hatalmad;

Gyáva szó meg nem hatand.

Menj, siess el, hogy ne ébreszd
Mérgemet, melly ölni kénytet,
Egy pillantás, egy tekintet
Még boszúra ragadand.

T a m á s.

(A' pokol zajong alattam
És egy ördög ordit bennem,
E' bitortlót hogy leverjem . . .
Élve ő nem maradand.)

Ha van olyan Isten ott fenn,
A' kinek hatalmszavátul
Illy gonoszra égi tűz hull,
Azt kiáltsd, megbosszuland.)

Guido és Kar.

A' pokolbul jött a' villam
Lángra gyujtva a' gonosztul,
Itt lecsap 's majd e' vitábul
Uj gyehenna támadand.

(Vége az első felvonásnak.)

MÁSODIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

Gróf. Lovagok és Udvari Dámák Idát fogadják.

D á m á k.

Mint a' hold mikor lenyugszik,

Ejsötét szint ölt az ég fel,

Gemma ugy ma költözék el

'S már a' gyász mutatkozik.

Ah! de jössz te mint kelő nap

'S a' bu messze távozik.

L o v a g o k.

Mint ha reggel ébred a' nap.

Tőle hegy, virág, mező szebb;

Jössz te napnál is dicsőebb

'S a' bu kedvre változik. (Dámák el.)

G r ó f.

Nemes barátim, íme pompa nélkül

Híválak el tanuknak

E' másod esküvésre; mert minden hiú fény

Ujabb keserveket szülendne

A' megvetettnek.

2. J E L E N É S.

Guido. Voltak.

Gróf.

Oh Guido, te még is itt vagy?

Nem vitted el még?

Guido.

Ellepék az útat

Kik erre siettek, és e' fontos okból

Czéltalannak találtam

Közkacajnak kitenni a' busongót,

'S ha felőle engeded beszélnem . . .

Gróf.

Mi vágya? mondd csak . . .

Guido

Hüséged' pecsétjét

Im visszaküldi; sirva ezt zokogta:

Férjemnek add ezt, íme visszaküldöm

E' jegygyűrűt; mondd: a' cseréből

Gyönyört ne várjon és ne higgyen áldást,

Kinom' bus hangja folyvást

Mint a' dübörgő csattanás

Kiséri mindenütt; mond: égek értte

Ma úgy, mint égtem egykor 's még imádom .

De . . .

Gróf.

Guido szűnj; e' búra jó halálom.

Itt a' zálog, a' tanújel,

Melly örök kötést igére;

Megszegém azt 's ez ma bére

Hogy hü volt a' gyászoló;

Bennem egy pokolt riaszt fel
Itt e' néma vádoló!
E' gyűrűt örökre rejtse el,
Csillogása átkos ennek,
Fénye mind szívem - szememnek
Rosz jövődöt jósoló!

Kar.

Megáld utóbb a' jó ég
Szüdvárta magzatokkal,
A' kikben élni fogsz még
'S neved dicsón ragyog.

Gróf.

(Oh bár adná a' jó ég,
Barátim, ah! szívem buzog.)
E' bájos tündéri kép
Megcsillapítja keblemet,
Talán utóbb elérhetem
Hogy még napom ragyog.
Ha majd reám mosolyg az ég
'S atyának hívattatom még,
Ugy életem megújul
'S vigán derülni fog.

Guido.

(Gemma reád égi sugárt
Lövelle a' biztató nap,
De most sűrűbb homály fedi
'S többé nem is ragyog.)

3. J E L E N É S.

(Pompás kertre nyiló terem.)

I d a. H ö l g y e k.

K a r.

Jöszte bájos, ékes angyal
Itt nyugalm, gyönyör veled;
Mosolyogva mint a' hajnal
Keljen itt uj ötleted.

I d a.

Szíves hálát adok nemes barátnék,
Most hagyjatok kicsint magamra.
Olly édes itt e' lég, a' hely romántos;
Az útasra itt magam' kinyugszom. (leül. Dám. el.)
Ah! vajmi sors talál még itt utóbb!

4. J E L E N É S.

G e m m a (gyászöltözetben, Idától észre nem véve, kijó.)

G e m m a.

(Vetélkedőm itt!)

I d a.

(Oh azt nem tudom!)

G e m m a.

(Lassan beszél... mit suttog?)

I d a.

(Ida, oh léssz - e boldog?)

G e m m a.

(Ah! engem mély bu sajtól...)

I d a.

(A' gróf szeret halálból...)

G e m m a.

(Halálból? dül a' féltés . . .)

I d a.

De már másért hevült elébb . . .)

G e m m a (sohajt).

Ah! ugy vagyon . . nagy Isten! . .

I d a.

Ki szól? kit látok itten!

G e m m a.

Elébb Gemmát szolgáltam . . .

I d a (meglepetve).

Valóban?

G e m m a.

(Arlesban . . . ah! jut eszembe . . . találtam . . .)

I d a.

Nem vevélek eddig észre . . .

G e m m a (komoly büszkeséggel).

Itt tarta mély keservem.

I d a.

E' gyászos öltöny most ellenkezik
Fényével ékes udvaromnak.

G e m m a.

De sőt nagyon is összeillik
Sötét színével a' közfájdalomnak.

I d a.

Te rám neheztelsz . . . vágyol asszonyodhoz?
Menj, menj utána.

G e m m a (rejtélyesen).
Nincs idő még.

I d a (megzavarodva).
Hah! milly gyanú! oh szent ég!
Ki tiltja meg, ki bánja
Hogy innen elmenj?

G e m m a.
Vergy' nője, Gemma.

I d a (futni akar.)

G e m m a
(karon ragadja, előre hurrzolja, 's lassu hangon szól).
Hah! megállj, nem fogsz kifutni,
Értted e' gyász, e' siralmak . . .
Nem fog-é eszedbe jutni
Arles? a' táncz? a' vigalmak?
Csábitó, ismersz-e engem?
E' kaczer szem elragadta
Üdvömet 's kaczagsz miatta.
Hogy elárul hitvesem.

I d a (mérgesen).
Szentelen te!

G e m m a.
Több jövend még . . .

I d a (fenhangon).
Büntetést kapsz . . .

G e m m a (tört ránt).
Hallgass!

I d a.

Segítség!

Gróf!

G e m m a.

Némulj . . .

I d a.

Ah!

G e m m a.

Hallgass, vagy egyben . . .

5. J E L E N É S.

Gróf. Voltak.

Gróf (elszörnyedve).

Gemma!

G e m m a.

Vissza!

Gróf.

Állj meg!

I d a.

Isten!

Gróf (mérgesen kardot ránt 's Ida felé megy).

G e m m a.

Jój idebb csak . . . 's ezt leszúrom . . .

Gróf.

Látod e' kard

G e m m a.

Egy szód' ha hallom,

Nyomba' meghal . . .

Gróf.

Ah! ne . . .

I d a (sír).

Szánj meg!

G r ó f.

(megindulva).

Engedek, teszem parancsod,
Szólj, parancsolj.

G e m m a.

A' földre kardod'!

G r ó f.

(kardját elveti).

Már fegyvertelen karom.

G e m m a.

Most körmeim között ő,

Áldozhatom halálunk;

A' bátorabb' szavának

Kiki engedni fog.

G r ó f.

Ah engedek kegyetlen!

Szünjék dühöd' hatalma,

Enyhitse bús siralma;

Tekintsd mikép zokog.

I d a.

Halál ijeszt szeméből,

Ha jó egek se' szánnak,

Végtére bosszujának

Majd vért áldozni fog.

G e m m a.

Halld meg szavam' hitetlen!

A' bonthatatlan esküt

Az ég feloldja, mondtad,

Szavam' te vissza adtad,
Tehát szabad vagyok.

Gróf.

Ugy van, szabad vagy . . .

Gemma.

Bátyámnak irj ; azonnal
Jőjjön 's vigyen magával.

Gróf.

Irok.

Gemma.

(Féltés emészt, ólt . . .)

De mondd, nekem ki áll jól
Igéretedről?

Gróf.

A' becsület.

Gemma.

E' zálog itt, a' helyett
Biztosb kezes leend.
Legyen kapud bezárva,
Ez várjon itt halálra,
'S az eskü biztosítva lesz.
Most menj.

Ida.

Ah ne!

Gróf.

Kivánod?

Ida,

Ne menj, Idát ha szánod,
Láss halni.

Gróf.

Engem ölj meg,
De őt kinéld.

(Gemma (gnynyal).

Ugy égsz miatta?

Gróf.

Ida!

Gemma

BCU Cluj / Cs (tört | szegcz. neki) Library Cluj

Öljön tehát halála.

6. J E L E N É S.

Tamás e' pillanatban észrevetlenül belép, Gemmától a' tört elragadja; Ida a' Grófhöz fut.

Gemma.

Ah!

Háladatlan átkozott rab,
Élted' e' kéz vissza adta
'S íme jobbod elragadta
Igy orozva bosszumat . . .
Öleléstek' örömében
Sujtson a' hatalmas Isten,
Mint boszulta hő szivemben
Értted égett lángomat.

T a m á s.

A' kajánnak gyötretésin
Még talán te fogsz kaczagni,
Fogja bűneit siratni
A' ki szülte kínodat.
Jöszte, jöszte, hagyd e' házat;
Jer velem, siess el innen
Hogy gyalázat 's vész ne érjen.
Míg a' nap le nem haladt. (Gemmával el).

G r ó f.

Ah gyönyör! jövel karomba,
Im kimente a' nagy Isten,
Ő, ki sirni láta ott fenn
'S hallgatá fohászomat.
Most ne félj, oh most nyugodj' meg,
Én tied vagyok 's enyém te,
Jer kövess az esküvésre . . .
Rajta állni bosszumat.

I d a.

Ah! enyém te . . . végy karodba,
A' bu már eltűnt egészen.
Most az eskü egyesítsen,
Bird örökre jobbomat. (el.)

7. J E L E N É S.

(Góth-terem, középen nyitható ablak. — Éj. — A' terem csak egy függő lámpától világítva).

L o v a g o k. D á m á k. G r ó f. I d a (templomba mennek).

D á m á k.

Ida' arcza olly keces
Mint a' lenge kikelet.

L o v a g o k.

Frauczhonban nincsen nemes
Vergy hős vitéz felett.

E g y ü t t.

Hymen ezt a' két szívet
Mint Amor ha egybe tűzi,
A' vitézi érdemet
Nőkecsekkel összefűzi. (El).

8. J E L E N É S.

G e m m a (kémlelődve kijő 's a' küszöbön megáll).

Minden! hallgat körül; egy éji lámpa?
Bágyadt sugára vet csekély világot
E' gyász sötét falakra.
Mivé levél miattam
Te büszke Vergyvár! — De jó a' szolga
Ki könnyen áruland.

9. J E L E N É S.

T a m á s. G e m m a.

T a m á s.

G e m m a !

G e m m a.

(Kerülöm).

T a m á s.

Oh Gemma, miért kerülsz? megérdemlém-e?

G e m m a.

Vadon' kísértő réme,
Szólj, mit kívánsz?

T a m á s (titkolózva).

Oh Gemma, fussunk.

G e m m a.

Fussak? hol a' hitetlen?

T a m á s.

Uj esküvésre a' templomban itt lenn.

G e m m a.

Templomban? Nem! . . hazud száz.

T a m á s.

Nem hallod a' solozsmát? (az erkélyhez viszi).
Jér erre, tekints le.

G e m m a.

Szolga, csal beszéded.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

T a m á s.

Nézd csak; kitárt a' templom .. halva színed..

G e m m a.

Nem való; e' puszta templom
Nincs kinyitva menyekzőre,
A' hitetlen tudva kínom'
Uj hűséget nem fogad;
Mátka niacs, ki illy *ingenre*
Tőle vissza nem riad.

T a m á s.

Mit remélsz? feloldva a' frigy,
Gyujtva már az uj szövétnek;
Mit busongasz? mért epedsz így?
Fuss míg időd van és míg birod?
Ha hitelt nem adsz szemednek
Órülés egész kinod.

G e m m a (indul).

Ah megyek, futok; lerontom
Ezt az oltárt.

T a m á s (visszatartja).

A' szerelmnek

A' világ megannyi templom,
Égő oltárok a' szivek;
Ah! ki rontja 's oltja mind el?

G e m m a.

Ég, pokol ma ellenem kel . . .
Mit miveljek hát továbbra?

T a m á s.

Nincs idő most a' sirásra,
Itt az óra . . .

G e m m a (kétségbe esetten).

Meghalok.

Ölj meg engem 's e' teremben
Testemet hagyd fedve vérrel,
Lássa meg gonosz nejével
Ézite milly bus sors talált.

T a m á s (szerelmesen).

Öljelek meg! Lassu tűzön
E' kar inkább összesüljön,
És ha volna ötven élted
Száz halál előtt se féltem,
Gemma félre ismerél el
Hogy kezemtől vársz halált.

G e m m a (örjöngve).

Mit tanácsolsz?

T a m á s.

Csak egyet...

G e m m a.

Tehát mit?

T a m á s.

Vészhozó a' mulatás itt;

Most az óra hogy... (ölésre mutat).

G e m m a (elszörnyedve).

Fussak innen;

Hát futunk.

T a m á s.

Holnap.

G e m m a.

Holnapra?

Oh a' féltés!... Holnap nem élek;

Szívem itt szakad darabra.

Jer vezess, megyek, kísérlek

Itt maradni veszedelmes...

Nem tudod mi a' szerelmes.

T a m á s.

Véled? oh hagyd el.

G e m m a.

Te féltő

Nem valál még.

T a m á s.

Én? szívemben

Egy pokol van.

G e m m a.

Légy könnyörülő.

Fussak , vagy maradjak itten
Kétségb' esve húnycok el.

T a m á s.

Én követlek , akármi találjon,
Furiáidat érzi szívem benn,
Sorsom üz tova annyi viszályon,
Készti szívem' eszem' csodarém...
Méreg ég valamennyi éremben
Vad düh szálla ma újra belém.

G e m m a.

Várni foglak , akármi találjon,
Vonj, ha látsz is alélni szívemben,
Dühre , jajra füled ne hajoljon,
Ne tekints könnyörülve felém.
Vigy előle, ne hagyj e' teremben,
És ha nem megyek , üss tört belém. (Tamás el).

10. J E L E N É S.

G e m m a (egyedül).

Végtére magam maradtam...
Hiába esdém e' veszélyben
Az ég' hatalmát, hogy segítjen...
Hát menni , menni kell... De íme csend lön,
Meggzúne a' solozsma; csak susogva
Lassan könnyörgnek; hát velök könnyörgök.
E' templomból oh fussatok,
Távozzatok ti angyalok.
Föld, nyissd ki torkát mind örvényeidnek,

Oh nyeld be őket 's e' bünlakta várat
Magammal együtt.

Isten! ha nem hajolsz azokhoz
A' kik kioltanak, ne kérjelek hiába...

Hah! mit csevegtem én oh kába?...
E' balga szót ne vedd fel

Ajkamrul e' szitkot nagy ég, töröld el.

(Harangkongás hallik. Gemma kulcsolt kezekkel jímádkozva marad).

Ime megszűne minden.

Ő többé nem enyém.

Csendesülök; a' düh eltűnt, leszéledt,

Gemma nem Vergyé... ő Istené lett.

Most az oltár 's a' barna fátyol

Holtig enyhitóm maradjon;

Élj oh grófom 's a' kikre vágyol,

Nőd kívánt utódot adjon.

Élj oh élj, tovább miattam

Nem fog érni semmi gond.

Szent Isten! oh mit hallok?

Honnan jöhetnek e' siralmi hangok?

11. J E L E N É S.

Guido. Ida. Lovagok. Dámák. Testőrök (fákllyákkal). Gemma.

Guido (beszalad).

Oh átkozott tett!

Gemma.

Vergy!.. nagy Isten!

Guido.

Gemma!

I d a.

Drága férjem!

G e m m a.

Mi történt a' gróffal?

G u i d o.

Meghalt.

G e m m a.

Föld, nyelj magadba!.. Honnan?

G u i d o.

A' vad pogány megölte..

G e m m a.

Az áruló!... hol van? University Library Cluj

12. J E L E N É S.

Testőrök (kik Tamást el akarják fogni). Hölgyek.

Voltak.

T a m á s

(kifejti magát 's a' tört Gemma' lábaihoz veti).

Férjed' megöltem...

G e m m a.

Ah! gyáva gyilkos... menj hitetlen..

Valld meg, ki vett rá?

T a m á s.

Ten kinod

És bőszen dühöm.

G e m m a.

Kegyetlen!

T a m á s.

'S még más . . . nagyobb erővel . . .
Gemmát szerettem . . .

M i n d.

Szerette!

G e m m a.

Oh gyalázatos te!

T e s t ő r ő k,

Vessz el!

T a m á s.

Végére járja sorsom . . .
Megbosszulálak . . . meghalok . . . (megöli magát).

M i n d.

Ah szörnyűség!

Igy bosszulta meg magát az ég.

V É G E.